

Drie voor Nederland nieuwe *Cephus*-soorten (Hym., Cephid.)

door

S. J. VAN OOSTSTROOM

Tussen de talrijke blad- en halmwespen, die de heren B. VAN AARTSEN (Halfweg) en Br. VIRG. LEFEBER (Maastricht) de laatste jaren voor mij verzamelden, trof ik een drietal voor Nederland nieuwe *Cephus*-soorten aan, nl. *C. cultratus* Eversm., *C. brachycercus* Thoms. en *C. infuscatus* Thoms. Hiermede is het aantal in Nederland waargenomen soorten van dit genus tot vijf gestegen, daar behalve de drie genoemde ook nog *C. pygmaeus* L. en *C. nigrinus* Thoms. bij ons voorkomen, de eerste vrij veel, de tweede zeldzaam. *C. pallipes* Klug, door SNELLEN VAN VOLLENHOVEN (1869 : 125) en OUDEMANS (1894 : 91) onder de naam *C. phthisicus* F. eveneens voor Nederland opgegeven, kan volgens BENSON (1951 : 28) beter in het genus *Calameuta* Konow worden ondergebracht.

Cephus cultratus Eversm. Hiervan ving VAN AARTSEN een 9-tal exemplaren in Zuid-Limburg, nl. 2 ♂♂ op 12.VI.1967 en 1 ♂ en 1 ♀ op 14.VI.1967 bij Cadier; 2 ♂♂ en 1 ♀ op 12.VI.1967 bij Colmont; 1 ♂ op 13.VI.1967 bij Maastricht en 1 ♀ op 13.VI.1967 bij Hoensbroek. Van Br. VIRG. LEFEBER ontving ik bovendien 1 ♂ op 26.V.1965 gevangen bij Kanne, op Nederlands gebied, 2 ♀♀ van dezelfde vindplaats, resp. van 15.V.1965 en 28.V.1966 en 1 ♀ van de St. Pietersberg van 2.VI.1965.

De soort, die in Zuid-Limburg dus niet zeldzaam is, lijkt veel op *C. pygmaeus* en kan er dan ook gemakkelijk mee worden verward. De verschillenmerken zijn in hoofdzaak de volgende:

C. cultratus: de voorlaatste leden van de antennen ongeveer even lang als breed, of, vooral bij het ♂, iets meer lang dan breed; het apicale deel van de zaagschede maakt een duidelijke stompe hoek met het basale deel; het anaalsegment bij het ♀ heeft vaak een duidelijke, vrij brede gele achterrand; tibia van het achterste pootpaar, zowel bij het ♂ als bij het ♀, geel en aan de top rondom donkerbruin.

C. pygmaeus: de voorlaatste leden van de antennen meer breed dan lang of bij het ♂ ongeveer even lang als breed; het apicale deel van de zaagschede ligt in het verlengde van het basale deel; het anaalsegment bij het ♀ met een smallere gele achterrand of geheel zwart; tibia van het achterste pootpaar geel en langs de binnenzijde bij de top of over de gehele binnenzijde donkerbruin.

Volgens BENSON (1951 : 27) komt *C. cultratus* behalve op de Britse eilanden voor in Midden-Europa, noordelijk tot Finland en het oostelijke Baltische gebied en oostelijk tot Zuid-Rusland en de Kaukasus. De larve leeft in de stengels van grassen: *Phleum pratense* L., timotheegras.

Cephus brachycercus Thoms. Van deze soort ontving ik een ♀, door Br. VIRG. LEFEBER gevangen op de St. Pietersberg, L., op 15.V.1965.

Ook bij het ♀ van *C. brachycercus* zijn de voorlaatste leden van de antennen niet duidelijk meer breed dan lang, zoals bij het ♀ van *C. pygmaeus* het geval is. Verder zijn evenals bij *C. cultratus* en in tegenstelling tot *C. pygmaeus* de schenen van het achterste pootpaar geel en aan hun top rondom donkerbruin. Van *C. cultratus* zowel als van *C. pygmaeus* verschilt *C. brachycercus* tenslotte door de teke-

ning van het achterlijf; bij de beide eerstgenoemde soorten vertoont dit aan de rugzijde duidelijk gele banden althans aan de achterrand van het 4e en 6e segment, soms ook aan die van het 3e, 7e en 8e. Bij *C. brachycercus* komen alleen zijdelings aan de achterrand van het 4e tot 6e en ook wel aan het 3e en 7e kleine gele vlekjes voor.

De soort is gevonden in Midden- en Oost-Europa en in Siberië. Over de larve schijnt weinig bekend te zijn (ENSLIN 1918 : 701; BERLAND 1947 : 99).

Cephus infuscatus Thoms. Van deze soort bezit ik een ♂ van Grouw, leg. VAN AARTSEN, 20.VI.1967 en een ♀ van Warga, eveneens door VAN AARTSEN en op dezelfde dag verzameld.

C. infuscatus is van alle overige bij ons en verder in West- en Midden-Europa voorkomende *Cephus*-soorten direct te onderscheiden aan de vleugels. De voorvleugels zijn nl. in de basale helft, tot het stigma, duidelijk bruin beroekt en verder, naar hun top toe, weer veel lichter. Zij is aangetroffen in Finland, Zweden, Duitsland, Oostenrijk, Rusland, N.W.-Joegoslavië en Frankrijk, doch schijnt overal nogal zeldzaam te zijn. De larve leeft in de stengels van *Phalaris arundinacea* L., het rietgras (ENSLIN 1918 : 696; BERLAND 1947 : 96).

Summary

The author mentions 3 species of Cephidae, new to the fauna of the Netherlands, viz. *Cephus cultratus* Eversm. and *C. brachycercus* Thoms., both collected in the southern part of Limburg, and *C. infuscatus* Thoms. from two localities in Friesland.

Literatuur

- BENSON, R. B., 1951. Hymenoptera, 2. Symphyta, sect. b. Handb. Identif. Brit. Ins. 6, part 2(a).
 BERLAND, L., 1947. Hyménoptères Tenthredoïdes. Faune de France 47. Paris, 496 p.
 ENSLIN, E., 1918. Die Tenthredinoidea Mitteleuropas. *Deutsche Entom. Ztschr.* 1917, Beih. 2 (1918): 663—790.
 OUDEMANS, J. TH., 1894. Naamlijst van Nederlandsche Tenthredinidae. *Tijdschr. Entom.* 37 : 89—152.
 SNELLEN VAN Vollenhoven, S. C., 1869. Nieuwe naamlijst van Nederlandsche Vliesvleugelige insecten (Hymenoptera). *Tijdschr. Entom.* 12 : 89—127.

Oegstgeest, Emmalaan 39.

Nogmaals *Crocothemis erythraea erythraea* (Brullé) (Odonata). Naar aanleiding van het artikel van de heer LIEFTINCK in *Ent. Ber.* 28 : 183 (1968) moet ik tot mijn spijt opmerken, dat hij niet geheel op de hoogte is. Niet de heer KORTENOEVER ving de libel, maar ikzelf. Ik herinner me nog heel goed, dat ik achter het museum van het PWN *Thecla ilicis* aan het vangen was, die daar vrij talrijk vloog. Ik verzamelde ook wel voor KORTENOEVER, als ik in Bakkum met vakantie was. Eerst ving ik een grote houtwesp voor hem en toen zag ik toevallig die libel. Ik had er geen flauw idee van, dat het iets zeldzaams was, doch zo'n rood dier had ik nog nooit gezien. Maar echt moeite heb ik er niet voor gedaan. Het was de enige libel, die er vloog en ik had tijd over om iets voor het museum te vangen. Ongeveer een half jaar later vertelde KORTENOEVER me, dat het de eerste vangst in Nederland was en dat het exemplaar naar het museum te Amsterdam gegaan was.

S. DE BOER, Bredehoff 22, Oosthuizen.